

ECOLOGIE

RAPPORTAGE

Nader onderzoek Alpenwatersalamander

Statendamweg 100

Oosterhout

Rapport nader onderzoek Alpenwatersalamander

Statendamweg 100, Oosterhout

Opdrachtgever	Gemeente Oosterhout Slotjesveld 1 4902 ZP Oosterhout
Rapportnummer	12664.006
Versienummer	D1
Status	Definitief
Datum	30 mei 2024
Opsteller ¹	5.1,2,e 5.1,2,e
Kwaliteitscontrole	5.1,2,e 5.1,2,e

¹ Vrijgave

In onze rapportages wordt niet gewerkt met handtekeningen en/of parafen. Conform protocol en eisen uit het kwaliteitssysteem wordt het rapport aantoonbaar vrijgegeven.

KWALITEITSZORG

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

CERTIFICERING

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001. Daarnaast staat veilig werken bij Econsultancy voorop en zijn we gecertificeerd voor VCA*.

BETROUWBAARHEID

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

Al onze rapportages worden opgesteld conform de 'Handleiding omgaan met AVG in bodemonderzoeken' opgesteld door de VKB (29 juni 2022). Hiermee voldoet de rapportage aan de eisen die de wet en NEN normen ons stellen en wordt tevens voldaan aan de AVG.

In het kader van de AVG dient, voorafgaand aan publicatie of bij uitlevering aan derden, bijlagen met kadastrale uittreksels en namen van opdrachtgevers, door de publicerende instantie, verwijderd dan wel zwart gelakt te worden.

GELDIGHEID ONDERZOEK

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Omgevingswet, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK	3
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	4
5	ONDERZOEKSRESULTATEN	5
6	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	6

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van gemeente Oosterhout opdracht gekregen voor het uitvoeren van een nader onderzoek Alpenwatersalamander aan de Statendamweg 100 in Oosterhout.

Het nader onderzoek Alpenwatersalamander is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de aanvullende quickscan natuurwaarden die Econsultancy in januari 2024 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 12664.005, versie D2, d.d. 6 maart 2024). Tijdens de eerste quickscan die Econsultancy in 2020 heeft uitgevoerd (rapport 12664.001, versie D1, d.d. 14 mei 2020) werd een nader onderzoek naar deze soort niet noodzakelijk geacht, maar tijdens de aanvullende quickscan kon de aanwezigheid van de Alpenwatersalamander op de onderzoekslocatie toch niet worden uitgesloten.

Econsultancy is lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

De onderzoekslocatie ($\pm 7.000 \text{ m}^2$) ligt aan de Statendamweg 100 te Oosterhout. In figuur 2.1 is de onderzoekslocatie weergegeven.

Figuur 2.1 Luchtfoto van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft het oostelijke deel van het terrein van de composteringsinrichting Den Ouden en een klein deel van de aangrenzende bosschage. Het deel van de onderzoekslocatie binnen het hekwerk van de composteringsinrichting bevat een verhoogd waterbassin voor wateropslag en grasland met enkele bomen. Op het overige terrein van de composteringsinrichting ligt een tweede bassin, hopen opgeslagen compost en een klein kantoorgebouw. Het hekwerk rondom het terrein is tot twee meter hoog en heeft diverse openingen aan de onderzijde van maximaal 40 centimeter hoogte. In het noordelijke deel van de onderzoekslocatie, buiten het hekwerk van de composteringsinrichting, ligt een zandhoop. Tevens loopt een onverhard pad langs de zandhoop het bos in.

Het terrein ten noorden, zuiden en oosten van de composteringsinrichting betreft Natuurnetwerk Brabant dat bestaat uit vochtig bos met productie. Op circa 180 meter ten noordoosten ligt de rivier de Donge. Op 250 meter ten westen ligt het Wilhelminakanaal. De twee waterlichamen kruisen elkaar ten noorden van het bos. Ten

zuiden van de composteringsinrichting ligt de oprit naar de A59. Op 700 meter ten oosten en ten zuiden van de onderzoekslocatie ligt het buitengebied van Oosterhout, met agrarische percelen. Ten westen van de onderzoekslocatie, aan de overzijde van het Wilhelminakanaal, ligt het industrieterrein De Statendam.

De initiatiefnemer is voornemens om de huidige composteringsinrichting uit te breiden.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de aanvullende quickscan uit 2024 (rapport 12664.005, versie D2, d.d. 6 maart 2024) blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Omgevingswet, er meer informatie nodig is met betrekking tot de Alpenwatersalamander. In de quickscan uit 2020 en de eerste aanvullende quickscan uit 2022 kwam naar voren dat er geen nader onderzoek voor de Alpenwatersalamander benodigd was. In het rapport uit 2020 (rapport 12664.001, versie D1, d.d. 14 mei 2020) staat:

- “De onderzoekslocatie vormt geen geschikt voortplantingshabitat. De grote watergangen nabij de onderzoekslocatie vormen geen geschikt waterhabitat voor deze soort, doordat het een brede stromende watergang betreft met vissen. De bassins behorende bij de composteringsinrichting zijn door de steile onbegroeide oevers en twijfelachtige waterkwaliteit naar verwachting tevens ongeschikt als voortplantingshabitat voor de Alpenwatersalamander. Hierdoor is een grote aanwezige populatie van de alpenwatersalamander op deze plek niet aannemelijk. De soort is daarnaast volgens de gegevens van de NDFF in de afgelopen 10 jaar waargenomen op 600 meter ten zuiden van de onderzoekslocatie in agrarisch land met sloten. Tussen dit gebied en de onderzoekslocatie bevindt zich de A59 die een barrièrewerking heeft voor soorten als de Alpenwatersalamander. In het licht van deze bevindingen is het niet aannemelijk dat de onderzoekslocatie in gebruik is door de Alpenwatersalamander.”

In 2023 is een zienswijze ingediend waarin stond dat het argument ‘Tussen dit gebied en de onderzoekslocatie bevindt zich de A59 die een barrièrewerking heeft voor soorten als de Alpenwatersalamander’ ongeldig is, vanwege de aanwezigheid van een viaduct onder de A59. Hierdoor bestaat de mogelijkheid dat Alpenwatersalamanders zich tussen de agrarische percelen ten zuiden van de onderzoekslocatie en de onderzoekslocatie kunnen verplaatsen en werd een nader onderzoek toch noodzakelijk geacht om aanwezigheid van de soort uit te kunnen sluiten.

Tevens zijn tijdens het veldbezoek van de tweede aanvullende quickscan uit 2024 kikkervisjes aangetroffen in het waterbassin op de onderzoekslocatie (zie nummer 3 op figuur 4.1). Het argument dat de oevers van de bassins te steil en onbegroeid zijn voor soorten als de Alpenwatersalamander komt daardoor ook te vervallen.

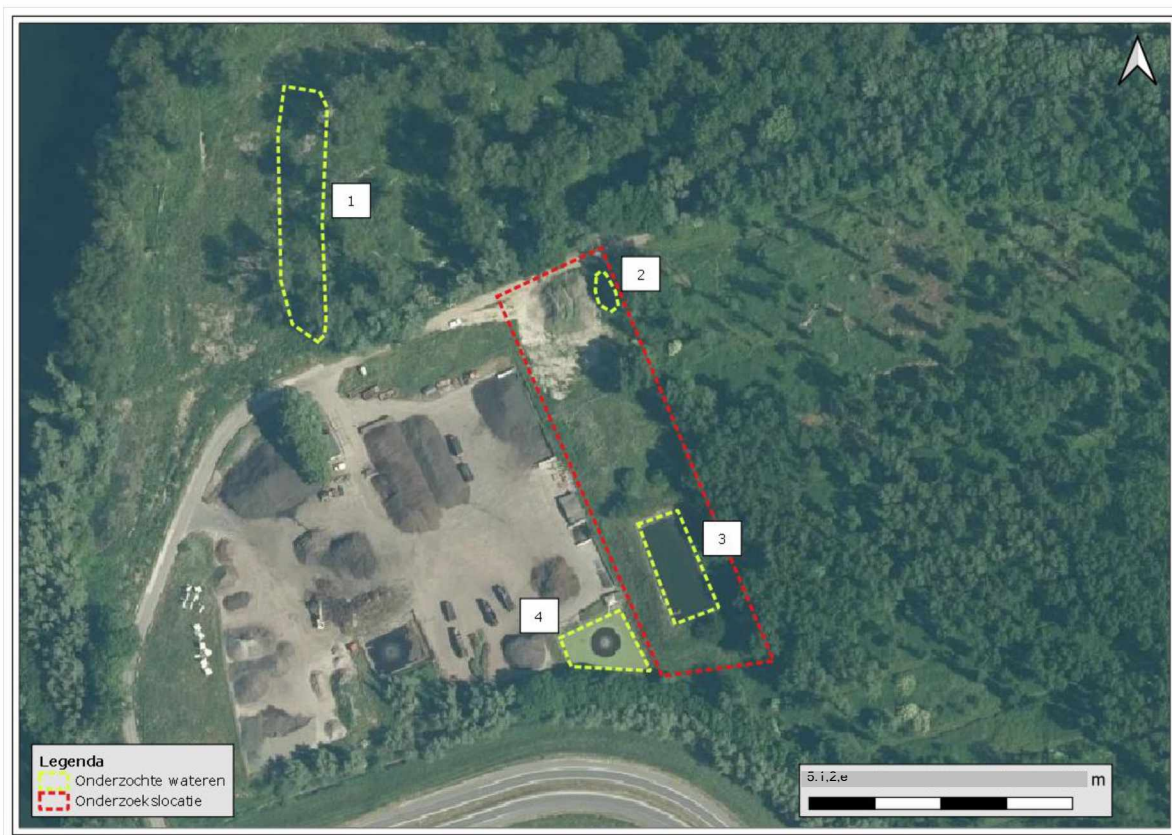
4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het nader onderzoek naar de Alpenwatersalamander is uitgevoerd aan de hand van een eDNA-onderzoek. Er zijn watermonsters genomen uit:

1. Een plas ten noorden van de onderzoekslocatie;
2. Een kleinere plas op de onderzoekslocatie;
3. Een waterbassin op de onderzoekslocatie;
4. Een waterbassin ten westen van de onderzoekslocatie (zie figuur 4.1).

Overige wateren in de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn ongeschikt geacht voor de Alpenwatersalamander, vanwege de aanwezigheid van vissen.

Bij elke plas en elk bassin is één watermonster genomen, dat bestaat uit 28 submonsters. De submonsters zijn genomen over de lengte van de waterlichamen. Door het protocol van Datura te volgen, is contaminatie van de monsters voorkomen en zijn ze op een correcte manier verkregen. Uit het rapport van Datura is ook gebleken dat de analyse juist is uitgevoerd (rapport RA24037, d.d. 16 mei 2024). De samples zijn geconserveerd en geanalyseerd in het laboratorium. Op basis hiervan is de aan- of afwezigheid van de Alpenwatersalamander met voldoende zekerheid vast te stellen.

Figuur 4.1 De onderzochte wateren, genummerd van 1 t/m 4.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

Iedere analyse is uitgevoerd met behulp van 12 replica's, waardoor zeer gevoelig gedetecteerd kan worden. De resultaten worden weergegeven als het aantal replica's dat positief scoorde voor eDNA van de doelsoorten in de betreffende monsters. Bij een score van '0/12' is er géén eDNA van de doelsoort gedetecteerd. Bij een score van '1/12' of hoger, is er wél eDNA aangetroffen. In tabel 5.1 zijn de resultaten van de watermonsters met de 12 replica's weergegeven. In alle waterlichamen zijn géén eDNA sporen van de Alpenwatersalamander aangetroffen.

Tabel 5.1 Resultaten van de analyses van de watermonsters (rapport RA24037, d.d. 16 mei 2024).

Monsternummer	Type	Resultaat alpenwatersalamander
2009430	Watermonster	0/12
2009500	Watermonster	0/12
2009511	Watermonster	0/12
2009429	Watermonster	0/12

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van gemeente Oosterhout een nader onderzoek uitgevoerd naar de Alpenwatersalamander aan de Statendamweg 100 in Oosterhout.

Het nader onderzoek Alpenwatersalamander is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de aanvullende quickscan natuurwaarden die Econsultancy in januari 2024 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 12664.005, versie D2, d.d. 6 maart 2024).

Uit het nader onderzoek is gebleken dat er géén eDNA sporen van Alpenwatersalamanders in de geschikte waterlichamen op en direct rondom de onderzoekslocatie zijn aangetroffen. Hierdoor is het onwaarschijnlijk dat Alpenwatersalamanders gebruikmaken van de onderzoekslocatie. Om bij de onderzoekslocatie te kunnen komen, moeten Alpenwatersalamanders eerst onder de A59 door, om vervolgens een drukke op- en afrit over te steken. De onderzoekslocatie zelf is in gebruik als compostering sinrichting en voor een groot deel onbegroeid en dus onbeschermd. Er is weinig struweel aanwezig op de onderzoekslocatie zelf voor Alpenwatersalamanders om te gebruiken als winterbiotoop. Vanwege de afwezigheid van voortplantingshabitat, de lastig te bereiken onderzoekslocatie en het gebruik ervan door de compostering sinrichting, waardoor veel geschikt winterbiotoop ontbreekt, kan de aanwezigheid van Alpenwatersalamanders op de onderzoekslocatie redelijkerwijs worden uitgesloten. Er worden derhalve geen aanvullende maatregelen nodig geacht ten behoeve van deze soort.

Verklarende woordenlijst

Broedseizoen

Voor het broedseizoen staat in de wet geen vaste periode. De looptijd verschilt per soort en varieert per jaar. Veel vogelsoorten broeden ongeveer tussen 15 maart 1 september.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of voortplantingsplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Omgevingsvergunning

Het onderdeel soortbescherming onder de Omgevingswet heeft als om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Omgevingswet een aantal schadelijke handelingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een omgevingsvergunning benodigd zijn. Een omgevingsvergunning is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Omgevingswet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.